

DİJİTAL VARLIKLARIN “KONTROL”Ü KAVRAMININ MÜLKİYET VE ZİLYETLİK KAVRAMLARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI^(*)

Dr. Öğr. Üyesi Adem YELMEN^(**)

ÖZET

Teknolojik gelişmeler, dijital varlıkların doğumuna ve giderek yaygınlaşmasına sebebiyet vermektedir. Bu gelişmeler ayrıca beraberinde yeni hukuki meseleleri de gündeme getirmektedir. Akabinde bu meselelere çözüm arayışı ihtiyacıyla yeni kavramların ortaya çıkarılması ve yeni alan tanımlamaları yapılması gerekliliği doğmaktadır. Zira klasik müesseseler, yeni meselelerin çözümünde tam anlamıyla etkili olamadığı gibi etkin çözümler de sunamamaktadır. Bu sebeple de karşımıza yeni müesseseler çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında ele alınacak yeni müesseselerin ikisi “dijital varlık”lar ve bunlar üzerindeki “kontrol” kavramlarıdır. Belirtmek gerekir ki, dijital varlıklar modern toplum ve ekonomi için temel bir öneme sahiptir. Çünkü dijital varlıklar kendi başlarına değerli şeyler olarak, bir ödeme aracı olarak veya başka şeyleri ya da hakları temsil etmek için kullanılmaktadırlar. Bu noktada da dijital varlıklar üzerindeki hakimiyeti ifade etmek üzere, mülkiyet veya zilyetlik yerine “kontrol” kavramı karşımıza çıkmıştır. Bu kavram, Dijital Varlıklara İlişkin UNIDROIT İlkeleri ile gündeme gelmiştir. Bu çalışmada da “kontrol” kavramı, mülkiyet ve zilyetlik müesseseleri açısından ele alınarak, konu, haklar ve devir başlıkları özelinde birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dijital Varlıklar, Kontrol, Mülkiyet, Zilyetlik, Hak Sahipliği.

---

^(*) DOI: 10.33432/ybuhukuk.1509580 - **Geliş Tarihi:** 03.07.2024 - **Kabul Tarihi:** 18.09.2024.

^(**) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, Eskişehir - Türkiye,

E-posta: ademyelmen@gmail.com; Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-3310-8216>.

COMPARISON OF THE CONCEPT OF “CONTROL” OF DIGITAL ASSETS WITH PROPERTY AND POSSESSION

ABSTRACT

Technological developments lead to the birth and increasing prevalence of digital assets. These developments also bring up new legal issues. Subsequently, with the need to seek solutions to these issues, new concepts need to be introduced and new field definitions need to be made. This is because classical institutions are not fully effective in solving new issues, nor can they offer effective solutions. For this reason, new institutions are emerging. Two of these new institutions to be addressed in this study are the concepts of “digital assets” and “control” over them. It should be noted that digital assets are fundamental to modern society and economy. This is because digital assets are used as things of value, as a means of payment or to represent other things or rights. At this point, the concept of “control” rather than property or possession has emerged to express dominion over digital assets. This concept has come to the fore with the UNIDROIT Principles on Digital Assets. In this study, the concept of “control” is examined in terms of ownership and possession, and compared with each other in terms of subject matter, rights, and transfer.

Keywords

Digital Assets, Control, Property, Possession, Ownership.

GİRİŞ

10 Mayıs 2023'te Özel Hukuk Bağlamında Dijital Varlıklara İlişkin UNIDROIT¹ İlkeleri yayımlanmıştır². Bu ilkelerin hazırlanmasının amaçları, söz konusu metinde belirtilmiştir. Burada ifade edilen temel amaç, “özellikle ticarette kullanılan” dijital varlıklara yönelik işlemleri kolaylaştırmaktır. Bu itibarla dijital varlık olarak nitelenebilen aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmış bütün varlıklar, bu ilkelere tabi tutulmamıştır. Nitekim söz konusu İlkeler kapsamında gündeme gelebilecek dijital varlıklardaki işlemlerin azami verimliliğe sahip olabilmesi için, bu işlemlerin temel yönlerinin net kurallara sahip olması gerekmektedir. Zira öngörülebilir sonuçlar olmadan, işlemler doğal olarak verimsiz olacaktır. Yine öngörülebilirlik olmadan maliyetler daha fazla ve işlemlerin değerleri küçük ölçekli olur. İlkelerin, temelde belirtilen bu sebeplerle hazırlandığı ifade edilmiştir.

---

¹ Özel Hukukun Birleştirilmesi Uluslararası Enstitüsü (UNIDROIT), merkezi Roma'daki Villa Aldobrandini'de bulunan bağımsız bir devletlerarası kuruluştur. Amacı, Devletler ve Devlet grupları arasında özel ve özellikle ticaret hukukunun modernleştirilmesi, uyumlaştırılması ve koordine edilmesine yönelik ihtiyaçları ve yöntemleri incelemek ve bu hedeflere ulaşmak için tek tip hukuk araçları, ilkeleri ve kurallarını formüle etmektir. UNIDROIT üyeliği, UNIDROIT Tüzüğüne katılan Devletlerle sınırlıdır. UNIDROIT'e beş kıtadan, çeşitli hukuki, ekonomik ve politik sistemlerden 65 üye devlet bulunmaktadır. 1926'da Milletler Cemiyeti'nin yardımcı organı olarak kurulan Enstitü, Cemiyet'in dağılmasının ardından 1940'ta çok taraflı bir anlaşma olan UNIDROIT Tüzüğü'ne dayanarak yeniden kurulmuştur. Türkiye de 15.03.1950 tarihinde Enstitü'ye üye olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. <<https://www.unidroit.org/about-unidroit/>> s.e.t. 14.09.2023. UNIDROIT ile ilgili ayrıca bkz. **Çalışkan Yusuf** (2021) “UNIDROIT'nın Özel Hukuka İlişkin Çalışmalarına Genel Bir Bakış”, Public and Private International Law Bulletin, S. 41, C. 2, ss. 463-481, s. 463 vd.

² İlkeler önce Ocak 2023'te Taslak (61 sayfa) olarak yayımlanmıştır. Bkz. <<https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2023/01/Draft-Principles-and-Commentary-Public-Consultation.pdf>> s.e.t. 14.09.2023. Daha sonra 18 Mayıs 2023'te yapılan duyuruda ise, İlkelerin (77 sayfa) 10 Mayıs 2023'te kabul edildiği bildirilmiştir. Bkz. <<https://www.unidroit.org/unidroit-principles-on-digital-assets-and-private-law-adopted-at-the-102nd-session-of-the-governing-council/>> s.e.t. 14.09.2023. Eylül 2023'te ise, İlkelerin 2(2)'inci versiyonu (142 sayfa) yayımlanmıştır. Bkz. <<https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2023/09/Principles-on-Digital-Assets-and-Private-Law.pdf>> s.e.t. 14.09.2023. Çalışma konu açıklamalar da Eylül 2023'te yayımlanan İlkeler 2(2) üzerinden yapılmıştır.

Bu ilkeler ile ayrıca kanun koyucuların, hakimlerin ve piyasa katılımcılarının gelecek yıllarda dijital varlıklar ile ilgili karşılaşacakları yasal belirsizliklerin azaltılması amaçlanmıştır. Zira devletlere bu ilkelerle uyumlu mevzuat hazırlamaları tavsiye edilmektedir. Böylelikle, özellikle sınır ötesi işlemlerde de öngörülebilirlik ve devletler arasında uyumluluk söz konusu olacaktır.

Söz konusu ilkelere, dijital varlıklardaki işlemleri bir zemin üzerinde işleyebilmek için dijital varlıkların “kontrolü” kavramı getirilmiş ve kontrol kavramı açıklanıp örneklendirilmiştir. Bu çalışma ile de gelişen teknolojinin uzantılarından biri olarak karşımıza çıkan dijital varlıklar, dijital varlıklar üzerindeki hakimiyeti ifade etmek için kullanılmış olan “kontrol” kavramı öncelikle incelenmiş ve bu kavram mülkiyet ve zilyetlik müesseseleriyle karşılaştırılmıştır.

I. KAVRAMLAR

A. DİJİTAL VARLIK

Dijital varlık, “bilgisayarda (elektronik ortamda) bir depolama sürücüsündeki veya web sitesindeki herhangi bir dosya, herhangi bir çevrimiçi hesap ya da üyelik”³ olarak tanımlanmaktadır. Yine başka bir genel tarife göre, “Dijital varlıklar, bilgisayarlar veya bilgisayarla ilgili diğer teknolojilerde maddi olmayan bir ortamda saklanan bilgilerdir”⁴. Dijital varlıklara bir microsoft office progra-

³ **Conner, John** (2011) “Digital Life after Death: The Issue of Planning for a Person’s Digital Assets after Death”, Estate Planning & Community Property Law Journal, V. 3, N. 2, ss. 301-322, s. 303; **Beier, Choate/Porter, Susan** (2013) “The Digital Asset Dilemma”, NYSBA Trusts and Estates Law Section Newsletter, V. 46, N. 2, ss. 5-9, s. 5.

⁴ **McCarthy, Laura** (2015) “Digital Assets and Intestacy”, Boston University Journal of Science and Technology Law, V. 21, N. 2, ss. 384-412, s. 385. Diğer bir tanıma göre de “Dijital varlıklar” terimi geniş anlamda elektronik bir cihaz aracılığıyla erişilebilen hesaplar, belgeler, bilgiler, kayıtlar ve fotoğrafları ifade etmektedir. Bkz. **Sheridan, Patricia** (2020) “Inheriting Digital Assets: Does the Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act Fall Short?”, Ohio State Technology Law Journal, V. 16, N. 2, ss. 363-394, s. 364. Benzer tanımlar için bkz. **Hull, Ian M.** et al. (2019) “Planning Considerations for Digital Assets”, Estates, Trusts & Pensions Journal, V. 38, N. 3, ss. 250-270, s. 251; **Hrubesch-Millauer, Stephanie** (2021) “Der digitale Nachlass und die Frage nach einem Sondererbrecht”, Schriften zum Familien- und Erbrecht Band/Nr. 27, Stämpfli Verlag AG, ss. 119-139, s. 125-126; **Turan Başara, Gamze** (2023)

mı (mesela word, excel veya powerpoint) aracılığıyla oluşturulan belgeler, dijital fotoğraflar, dijital videolar ve elektronik ortamdaki kitaplar, müzikler ve filmler örnek olarak gösterilebilir⁵. Dijital varlıklar ayrıca e-posta hesapları, e-postalar ve ekleri, sosyal ağ sitelerindeki profiller, çevrimiçi dijital fotoğraf hesapları, çevrimiçi bankacılık ve kredi kartı hesapları, bir kişinin sahip olduğu web siteleri veya alan adları ve çevrimiçi abonelik hesapları gibi çevrimiçi hesapları ve üyelikleri, sanal/kripto paraları, NFT’leri⁶, elektronik mesajları, bulut depolama hesaplarını, otel, havayolu veya market gibi işletmelerin puan ödülleri, dijital oyunları, dijital oyunlar içindeki herhangi bir unsuru, sesli kitapları ve yazılımları da içerir⁷. Mevcudiyet olarak elektronik ortamda yer almakla birlikte, dijital

---

“Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler”, İnÜHFD, S. 14, C. 1, ss. 15-30, s. 17; **Ersöz, Oğuz** (2024) *Dijital Tereke Kavramı ve Miras Hukukundaki Sorunları*, İstanbul, Onikilevha Yayınları, s. 63 vd.; **Altındal, Hasan/Arslan, Yunus Emre** (2021) “Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXV, S. 1, ss. 313-351, s. 320.

⁵ **Conner**, s. 303; **Sheridan**, s. 365-366; **Ersöz**, 64.

⁶ NFT, İngilizce adının baş harflerinin kısaltması ile ifade edilen (Non-Fungible Token) bir kavramdır. Türkçe karşılığı, genellikle “değiştirilemeyen jeton” olarak ifade edilmektedir. Bunlara dijital bir varlık olarak, blokzinciri (blokchain) sistemi üzerinde transfere konu olmaları ile değer atfedilmektedir. NFT’ler, temsil ettiği dijital varlığın misli olmadığını, yerine geçilemeyen, tek, benzersiz ve değiştirilemeyen bir nitelikte olduğunu sağlayan bir sistemi ifade eder. Dolayısıyla NFT’ler, dijital ortamda gayri misli varlıkları temsil eder. NFT’ler hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. **Akçaal, Mehmet** (2022) “NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi”, TBB Dergisi, S. 159, ss. 363-396, s. 363 vd.; **Tekelioğlu, Numan** (2022) “Eşya Kavramını Yeniden Düşünmek: Nft’lerin Eşya Niteliği ve Eşya Hukuku Bakımından Geleceği Üzerine Bir İnceleme”, SÜHFD., C. 30, S. 3, ss. 1301-1329, s. 1303 vd.; **Öztürk, Sevgi Ayşe**, (2022) “Yeni Bir Dijital Varlık Olarak NFT: Pazarlama Dünyasındaki Yeri Üzerine Değerlendirmeler”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(4), ss. 1151-1164, s. 1151 vd.; **Arıkan, Özgür** (2022) “Telif Hakları Hukuku Boyutuyla NFT’ler”, TFM, C. 8, S. 2, ss. 323-336, s. 323 vd.; **Sarıdağ, Orhan Gazi** (2022) “Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi’nin 13.11.2020 Tarihli Kararı Çerçevesinde Dijital Terekenin Kapsamının İncelenmesi,” Bilişim Hukuku Dergisi C. 4, N. 2, ss. 191-232, s. 191.

⁷ Dijital varlıklara örnekler için bkz. **Conner**, s. 303; **Lopez, Alberto B.** (2016) “Death and the Digital Age: The Disposition of Digital Assets”, Savannah Law Review, V. 3, N. 1, ss. 77-90, s. 84 vd.; **van Erp, Sjef** (2016) “Ownership of Digital Assets?”, European Property Law Journal (EPLJ), V. 5, N. 2, ss. 73-76, s. 73 vd.; **van Erp, Sjef** (2019) “Access Management of Digital Assets”, European Property Law Journal (EPLJ), V. 8, N. 3, ss. 227-230, s. 229 vd.; **Walsh, Su-**

varlıklara bilgisayar, tablet, sabit disk, akıllı telefon veya üçüncü taraf sunucu gibi somut(maddi) bir eşya aracılığıyla erişilir⁸.

Çalışmaya konu UNIDROIT ilkelerinde de dijital varlık tanımlanmıştır. Buna göre, dijital varlık, kontrole tabi tutulan bir elektronik kayıt anlamına gelmektedir. Elektronik kayıt ise yine İlkeler’de elektronik ortamda saklanan ve geri erişilebilen bilgi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla dijital varlıklar, kontrole tabi olarak elektronik ortamda saklanan ve geri erişilebilen bilgilerdir⁹. Buradan dijital varlıkların üç unsuru olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunlar kontrole tabi olma, elektronik ortamda saklanabilme ve bu bilgilere istenildiğinde geri erişilebilme/ulaşılabilirlik.

İlkelere tabi dijital varlıklar, İlke 2’de dijital varlığın tanımı yapıldıktan sonra madde metninin altında yer alan yorumlarında örneklendirilmiştir. Bir sabit diske kaydedilen Word, excel veya herhangi bir veri dosyası, İlke 2’de yer alan tanıma uygun bir şekilde bir elektronik kayıttır. Söz konusu dosyalar kontrole de tabi olabileceğinden birer dijital varlık niteliğindedir¹⁰. Aynı şekilde kripto paralar/varlıklar (Bitcoin, ethereum, xrp, shib, ada, mana, sand gibi), resim, şiir,

---

zanne B. (2014) “Coming Soon to a Legislature Near You: Comprehensive State Law Governing Fiduciary Access to Digital Assets”, *Charleston Law Review*, V. 8, N. 3, pp. 429-450, s. 434 vd.; **Sheridan**, s. 365-366; **McCarthy**, s. 385; **Banta, Natalie M.** (2017) “Property Interests in Digital Assets: The Rise of Digital Feudalism”, *Cardozo Law Review*, V. 38, N. 3, pp. 1099-1158, s. 1101; **Hull**, s. 250; **Phelps, Charles** (2014) “More Inheritable Rights for Digital Assets”, *Rutgers Law Record*, 41, ss. 131-153, s. 133; **Hrubesch-Millauer**, s. 124-125; **Beier/Porter**, s. 5; **Ersöz**, 64; **Altındal/Arslan**, s. 320-321; **Doğancı, Doğa Ekrem** (2022) “Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 28, S. 1, ss. 329-370, s. 331-332; **Turan Başara**, s. 17; **İnce Akman, Nurten** (2018) “Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 2, ss. 527-560, s. 528 vd.

⁸ **McCarthy**, s. 385.

⁹ Tanımlar yapıldığı 2. İlkenin yorumunda, elektronik kayıtların, dijital varlıkların bir alt kümesini oluşturduğu ifade edilmiştir. Elektronik ortamın geniş anlaşılması gerektiği, sabit diskler, dvd’ler gibi depolama araçları da dahil olmak üzere her türlü dijital teknolojinin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

¹⁰ Bkz. İlkeler, s. 17-18, N. 2.17.

kitap, video, şarkı, veri tabanı, NFT, herhangi bir içsel değeri olmayan 1 ve 0'ların bir kombinasyonu veya başka herhangi bir bilgi türü birer dijital varlıktır¹¹.

Buna karşılık, halka açık bir blok zincirinde, dijital varlıklardaki işlemleri izleyen temel protokolü (yazılımı), yani blok zincirini tek bir kişi kontrol etmez. Protokole gömülü bir mutabakat mekanizması, kullanıcıların protokol aracılığıyla gerçekleştirmeye çalıştığı işlemlerin geçerliliğini doğrular. Hiçbir bireysel kullanıcı protokol ya da mutabakat mekanizması üzerinde kontrol sahibi değildir. Bu sebeple, halka açık blok zincirinin altında yatan protokolün (sistemin) kendisi (İlke 6'da tanımlandığı gibi) 'kontrole' tabi tutulamaz¹².

Aynı şekilde, eğer bir dijital varlık değerli bir veri kümesi veya veri tabanı (mesela bir yapay zeka (AI) sisteminin çalışmasına temel teşkil eden bir veri kümesi), görüntü veya metinsel ifade olan bilgiler içeriyorsa, bu bilgiler geçerli fikri ve sınai haklar mevzuatına tabidir ve dijital varlığın dışında bulunan bilgiler dijital varlığın bir parçası değildir. Dolayısıyla dijital varlığa dahil edilen bilginin kendisi fikri ve sınai haklar mevzuatı kapsamında korumaya tabi ise, fikri ve sınai hak sahibinin hakları, bilginin elektronik kayda dahil edilmesine veya dijital varlığın iyiniyetli bir alıcıya devredilmesine bakılmaksızın korunacaktır. Yürürlükteki fikri ve sınai haklar mevzuatının izin verdiği ölçüde ise, dijital varlığı devralan kişinin ilgili bilgileri kullanma ve bunlardan yararlanma hakkına sahip olması söz konusu olabilir. Bununla birlikte, eğer bilgi veya işlevselliği fikri ve sınai haklar mevzuatı ile korunuyorsa, dijital varlığı edinen kişi bilgiyi kullanarak hak sahibinin haklarını ihlal ediyor olabilir¹³.

Yine erişim şifresi olan her sosyal medya sayfası için dijital bir varlık nitelenmesi yapmak her zaman mümkün olmayabilir. Zira bazı sosyal medya platformları genellikle kullanıcılarla, kullanıcıların “sayfaların” veya platformda depolanan verilerin “sahipliğini” edinmelerine izin vermeyen lisanslama düzen-

---

¹¹ Bkz. İlkeler, s. 14-15, N. 2.6.

¹² Bununla birlikte, bireysel bir kullanıcı protokol dahilindeki yani halka açık blok zincirindeki bir dijital varlık üzerinde (mesela Bitcoin) kontrole sahiptir. Bkz. İlkeler, s. 15, N. 2.8, 2.9.

¹³ Bkz. İlkeler, s. 16-17, N. 2.14.

lemeleri içerir. Her ne kadar halk dilinde kullanıcılar ‘kendi’ sayfalarına ve kendilerine ‘ait’ olan bilgilere atıfta bulunsalar da bu böyledir. Bu tarz platformlar ise, kullanıcıların 6. İlke’deki ‘kontrol’ tanımında öngörülen münhasır yetenekleri edinmelerine izin vermez. Dolayısıyla, bu durumda olanlar, İlkeler kapsamına giren dijital varlıkları oluşturamaz veya kapsamaz¹⁴.

İlke 4’te dijital varlıklarla bağlantılı diğer varlıklara yönelik bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, söz konusu ilkelerin, maddi veya gayri maddi başka bir varlıkla bağlantılı dijital varlıklar için de geçerli olduğu ifade edilmiştir. Bunun sonucu olarak da bir dijital varlığın devri, bağlantılı diğer varlıktaki hakların devredilmesi etkisini gösterebilir.

B. KONTROL

Kontrol kavramının tanımı İlke 6’da ortaya konulmuştur. Söz konusu açıklamalar şu şekilde ifade edilmiştir.

İlke 6: Kontrol

“(1) Bir kişi aşağıdaki durumlarda dijital bir varlık üzerinde “kontrol”e sahiptir.

- (a) (2) ve (3) numaralı paragraflara tabi olmak kaydıyla, dijital varlığın veya ilgili protokolün ya da sistemin söz konusu kişiye sağladığı haklar;
  - (i) Münhasır olarak başkalarının dijital varlıktan bütün faydayı elde etmesini engelleme hakkı,
  - (ii) Dijital varlıktan esas olarak bütün faydayı elde etme hakkı,
  - (iii) (a)(i), (a)(ii) ve (a)(iii) alt paragraflarında yetenekleri münhasır olarak başka bir kişiye devretme hakkı (kontrolün geçişi),
- (b) Dijital varlık veya ilgili protokoller ya da sistem, söz konusu kişinin kendisini paragraf (1)(a)’da belirtilen haklara sahip olarak tanımlamasına (hak sahibi olarak göstermesine) izin verir.

¹⁴ Bkz. İlkeler, s. 17, N. 2.16.

- (2) Kontrolün geçişi, paragraf (1)(a)'daki yeteneklerin başka bir kişiye devredilmesi anlamına gelir ve bir dijital varlığın aktarılmasını, işlenmesini, imha edilmesini, iptal edilmesini veya ayrıştırılmasını ve başka bir kişinin kontrolüne tabi olan yeni bir dijital varlığın (sonuçta ortaya çıkan bir dijital varlık) ortaya çıkmasını ve buna karşılık gelen türevinin oluşturulmasını içerir.
- (3) Paragraf (1)(a)'nın sağlamış olduğu hakların münhasırlığına aşağıdaki hallerde istisna getirilebilir:
- (a) Dijital varlığın veya ilgili protokolün ya da sistemin, dijital varlığın kullanımını sınırlaması veya dijital varlığın kontrolünün kaybedilmesi ya da değiştirilmesi de dahil olmak üzere dijital varlıkta değişiklik yapmak üzere programlanması; veya
- (b) Kontrolü elinde bulunduran kişinin bu hakkını bir veya daha fazla kişiyle paylaşmayı kabul etmesi, buna rıza göstermesi ya da karşı çıkması.”.

İlke 6'da yer alan bu açıklamalardan kontrolün, dijital varlıklar üzerinde kullanma, yararlanma ve tasarruf ile bunları münhasır olarak başkalarına iletme hakları veren ve sahibinin iradesi ile münhasırlığa sayılı hallerde istisna getirilmesi imkanını da içeren bir müessese olduğu ifade edilebilir.

Söz konusu ilkenin yorumlarında, kontrol kavramının, taşınırın mülkiyetine eşdeğer bir işlevsel rol üstlendiği ifade edilmektedir. Ancak buradaki mülkiyet ile işlevsel eşdeğerliğin tamamen olgusal bir nitelendirme olduğu ve hukuki bir eşitleme olmadığı belirtilmiştir. Zira, dijital bir varlık soyut olduğundan, mülkiyete ilişkin bu işlevsel eşdeğerlik, yalnızca bir dijital varlık üzerindeki hakimiyeti ve gücü göstermede gündeme gelmektedir. Bununla birlikte taşınır malların mülkiyeti bakımından gündeme gelen fiziksel durum boyutu ve buna bağlı sonuçlar burada söz konusu olmamaktadır¹⁵.

Aynı şekilde her ne kadar kontrolün, tamamen olgusal bir konu olarak, belirli hukuk sistemlerinde karşılaşılan zilyetliğe de işlevsel olarak eşdeğer bir rol

---

¹⁵ Bkz. İlkeler, s. 52, N. 6.2.

üstlendiği görülse de İlkelerde kullanılan şekliyle kontrol, zilyetlikle de aynı olarak anlaşılmamalıdır. Zira zilyet, bir varlığın zilyetliğini başka bir kişi aracılığıyla elinde tutabilir. Ancak İlke 6'nın kriterleri karşılanmadığı sürece bir kişi bir dijital varlığı kontrol edemez. Bunun yanında dijital varlıkların saklanması konusunda da İlke 10 zilyetlik düzenlemelerinden farklılıklar içermektedir¹⁶.

İlke 7'de de bir dijital varlığın kontrolünü elinde bulunduran kişinin kimliği ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre;

“(1) Bir kişinin dijital bir varlık üzerindeki kontrolünün söz konusu olduğu herhangi bir işlemde;

(a) Söz konusu kişinin, İlke 6/(1)(a)'da belirtilen hakkını ortaya koyması, İlke 6(1)(b)'deki kimliklendirmeyi/hak sahipliğinin varlığını göstermek için yeterlidir.

(b) Söz konusu kişi, İlke 6/(1)(a)(i) ve 6/(1)(a)(iii)'te belirtilen haklara sahip olduğunu gösterirse, bu hakların münhasır olduğu varsayılır.

(2) İlke 6/(1)(b)'de belirtilen kimlik tespiti, kimliği belirlenecek kişinin adını veya kimliğini belirtmese bile, bir kimlik numarası, bir kriptografik anahtar, bir ofis veya bir hesap numarası dahil (ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) makul bir yöntemle yapılabilir.”

İlke 7(1)(a), dijital bir varlığın kontrolüne sahip olduğunu iddia eden bir kişinin, onun söz konusu yeteneklere sahip olduğuna dair bir karine oluşturduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bir kişinin kontrole sahip olduğunu kanıtlamak için, başka hiç kimsenin bu yeteneklere sahip olmadığını kanıtlaması gerekmez.

İlke 7(1)(b), yine bir karinenin işleyişi yoluyla yeteneklerin münhasırlığına ilişkin de benzer bir sonuç öngörmektedir. Dolayısıyla kontrole sahip olanların yetkilerinin münhasır olduğu da karine olarak kabul edilmektedir.

¹⁶ Bkz. İlkeler, s. 53, N. 6.3.

Her ne kadar söz konusu karineler kabul edilmiş olsa da aksi ispatlandığında karinelerin sağladığı varsayım sona erecektir. Zira daha önce kontrole sahip olan bir kişi, kontrolün geçişinin haksız olduğunu kanıtlayarak, halihazırda kontrole sahip olan kişiden daha üstün bir menfaate sahip olduğunu gösterebilir. Dolayısıyla söz konusu karineler, aksi ispat edilerek ortadan kaldırılabılır¹⁷.

C. MÜLKİYET

Mülkiyet kavramını açıklamak için öncelikle aynı hak kavramının izah edilmesi yerinde olacaktır. Aynı hak, “*sahibine konusu olan eşya üzerinde, doğrudan doğruya hakimiyet yetkisi veren ve bu sebeple de herkese karşı ileri sürülebilen bir hak*” olarak tanımlanmaktadır¹⁸. Aynı haklar, tam aynı hak ve sınırlı aynı haklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır¹⁹. Türk Medeni Kanunu’nda tam aynı hak olarak mülkiyet hakkı; sınırlı aynı haklar olarak ise, irtifaklar, rehin ve

¹⁷ Bkz. İlkeler, s. 59-60, N. 7.1.

¹⁸ **Ünal, Mehmet/Başpınar, Veysel** (2023) Şekli Eşya Hukuku, 13. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi, s. 14; **Başpınar, Veysel** (2009) Mülkiyet Hakkını İhlal Eden Müdahaleler, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 98. Aynı doğrultuda tanımlar için bkz. **Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe** (2014) Eşya Hukuku, 17. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 3; **Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe** (2023) Eşya Hukuku, Kısaltılmış Ders Kitabı, 6. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 1-2; **Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut** (2009) Eşya Hukuku, İstanbul, Beta Yayınevi, s. 7; **Sirmen, A. Lale** (2023) Eşya Hukuku, 11. Baskı, Ankara, Legem Yayınevi, s. 3; **Esener, Turhan/Güven, Kudret** (2024) Eşya Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 17; **Ertaş, Şeref** (2012) Eşya Hukuku, 10. Baskı, İzmir, Barış Yayınları, s. 3; **Antalya O. Gökhan** (2019) Eşya Hukuku Cilt IV/1, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 90; **Nomer, Haluk Nami/Ergüne, Mehmet Serkan** (2023) Eşya Hukuku, 10. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları, s. 1; **Erman, Hasan** (2023) Eşya Hukuku Dersleri, 10. Basım, İstanbul, Der Kitabevi, s. 2; **Akçal, Mehmet** (2023) Eşya Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi, s. 80; **Ayan, Mehmet** (2015) Eşya Hukuku I, Zilyetlik ve Tapu Sicili, 12. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi, s. 8.

¹⁹ **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir** (2014), s. 23; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir** (2023), s. 10; **Akipek/Akıntürk**, s. 9; **Eren, Fikret** (2024) Mülkiyet Hukuku, 8. Baskı, Ankara, Legem Yayınevi, s. 4; **Başpınar**, s. 98; **Sirmen**, s. 38-39; **Esener/Güven**, s. 26; **Kılıçoğlu, Ahmet M.** (2021) Eşya Hukuku, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 8; **Ertaş**, s. 13; **Nomer/Ergüne** (2023), s. 3; **Antalya** (2019), s. 110-111; **Akçal** (2023), s. 103; **Ayan** (2015), s. 28-29; **Özlük, Betül** (2019) “Mülkiyet ve Zilyetlik Üzerine Düşünceler”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 1, ss. 139-166, s. 141.

taşınmaz yükü düzenlenmiştir. Zira Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 683-778 arası “Birinci Kısım” üst başlığı altında “mülkiyet” ile, TMK. m. 779-972 arası “İkinci Kısım” üst başlığı altında ise “sınırlı ayni haklar”la ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

Mülkiyet hakkı, “*sahibine eşya üzerinde doğrudan doğruya kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkilerinin tamamını veren ve herkese karşı dermeyeran edilebilen tam, mutlak, münhasır bir ayni hak*” olarak ifade edilmektedir²⁰. Mülkiyet, ihtiva ettiği yetkiler itibarıyla bazı durumlarda kısmen sınırlandırılmış olsa bile, hukuk düzeninin eşya üzerinde kurulmasına izin verdiği en geniş, en kapsamlı, en mutlak bir hakimiyet hakkıdır²¹.

TMK. m. 683’de “mülkiyet hakkının içeriği” düzenlenmiştir. Buna göre; “(1) Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. (2) Malik, malını haksız olarak elinde bulunduran kimseye karşı istihkak davası açabileceği gibi, her türlü haksız el atmanın önlenmesini de dava edebilir.”. Görüleceği üzere, mülkiyet hakkının içeriği, malikin yetkilerinden ve korunmasından oluşmaktadır. Bunun yanında “hukuk düzeninin sınırları içerisinde” ifadesi ile de hakkın kullanılmasında gündeme gelen sınırlar ve ödevlere işaret edilmiştir.

D. ZİLYETLİK

Zilyetlik, “*bir eşya üzerinde fiili hakimiyetin iradi olarak ele geçirilmesi ile başlayan ve onun irade ile veya irade dışı kaybına kadar süren fiili ve hukuki bir durum*” olarak ifade edilmektedir²². Buna göre, zilyetliğin iki unsuru bulunmaktadır. Bunlar, fiili hakimiyet ve zilyetlik iradesidir²³.

²⁰ Eren, s. 21; Başpınar, s. 98. Aynı doğrultuda tanımlar için bkz. Başpınar, s. 92 vd.; Aydos, Oğuz Sadık (2023) Pratik Eşya Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi, s. 123; Özlük, s. 141.

²¹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 272; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2023), s. 167; Akipek/Akıntürk, s. 8; Eren, s. 4; Başpınar, s. 98; Sirmen, s. 329; Antalya (2019), s. 53-54; Akçaal (2023), s. 415; Ayan, Mehmet (2015) Eşya Hukuku II, Mülkiyet, 8. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi, s. 4; Özlük, s. 141.

²² Ünal/Başpınar, s. 95-96. Aynı doğrultuda tanımlar için bkz. Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 49, 51; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2023), s. 21; Akipek/Akıntürk,

Fiili hakimiyet, kişi ile eşya arasındaki fiziki (maddi) bağı ve ilişkiyi ifade eder²⁴. Buradaki fiziki(maddi) bağdan kastedilen, yapışıklık, sürekli bir temas ve bağlılık değildir²⁵. Bir şeyden doğrudan veya dolaylı olarak yararlanılabiliyorsa, onun üzerinde tesirler icra edilebiliyorsa, o şey yabancı tesirlerden uzak tutulabiliyorsa, onun üzerinde fiili hakimiyetin mevcut olduğu kabul edilmektedir²⁶.

Zilyetlik iradesi ise, bir kimsenin zilyet olma niyetiyle eşyayı ele geçirip fiili hakimiyetinde bulundurmasını ifade etmektedir²⁷. Diğer bir ifadeyle o şey üzerinde fiili hakimiyete sahip olma yönündeki istektir²⁸. Zilyetlik iradesi için, bilinçli irade yanında farazi irade de yeterli kabul edilmektedir²⁹. Yani fiili hakimiyet alanı içerisinde yer alan bir şeyin, mevcudiyeti bilindiğinde kabul edileceği

---

s. 107; **Antalya** (2019), s. 190; **Nomer, Haluk Nami/Ergüne, Mehmet Serkan** (2015) Eşya Hukuku, Zilyetlik ve Tapu Sicili, 2. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları, s. 5-6; **Akçaal** (2023), s. 122; **Ayan** (2015), s. 46; **Özlük**, s. 154.

- ²³ **Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla** (1989) Tekinay Eşya Hukuku, Cilt I, Zilyetlik - Tapu Sicili, Mülkiyet, 5. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 39; **Akipek/Akıntürk**, s. 109; **Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya** (2018) Eşya Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, s. 109; **Ünal/Başpınar**, s. 96; **Sirmen**, s. 54-55; **Esener/Güven**, s. 47 vd.; **Kılıçoğlu**, s. 16; **Ertas**, s. 28; **Antalya** (2019), s. 194; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 5-6; **Nomer/Ergüne** (2023), s. 22; **Kaplan, İbrahim** (2021) Türk Eşya Hukuku ile Sorulu-Cevaplı TMK Madde 683-1030, Ankara, Yetkin Yayınevi, s. 143; **Akçaal** (2023), s. 122-123; **Aydos**, s. 13; **Ayan** (2015), s. 46; **Erçoskun Şenol, Hatice Kübra/Sucu Yer, Kübra** (2023) Şematik Eşya Hukuku, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 34.
- ²⁴ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 39; **Akipek/Akıntürk**, s. 109; **Ünal/Başpınar**, s. 96; **Sirmen**, s. 53; **Antalya** (2019), s. 195; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 4; **Ayan** (2015), s. 47.
- ²⁵ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 40; **Akipek/Akıntürk**, s. 110; **Ünal/Başpınar**, s. 97; **Sirmen**, s. 53-54; **Esener/Güven**, s. 47; **Kılıçoğlu**, s. 16; **Antalya** (2019), s. 195-196; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 4; **Ayan** (2015), s. 47.
- ²⁶ **Akipek/Akıntürk**, s. 109-110; **Ünal/Başpınar**, s. 98; **Sirmen**, s. 53-54; **Antalya** (2019), s. 195-196; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 4; **Akçaal** (2023), s. 122.
- ²⁷ **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir** (2014), s. 48; **Akipek/Akıntürk**, s. 116; **Ünal/Başpınar**, s. 99; **Sirmen**, s. 55; **Antalya** (2019), s. 199; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 6; **Ayan** (2015), s. 49.
- ²⁸ **Akipek/Akıntürk**, s. 116; **Antalya** (2019), s. 200; **Sirmen**, s. 55; **Akçaal** (2023), s. 124; **Ayan** (2015), s. 49.
- ²⁹ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 45; **Ünal/Başpınar**, s. 103; **Sirmen**, s. 56; **Antalya** (2019), s. 201.

faraziyesi varsa, zilyetlik iradesi var kabul edilmektedir³⁰. Mesela, cebe kişinin haberi olmadan konulan uyuşturucudan haberi olsa zilyetlik iradesinin olmayacağı kabul edilebilirken, posta kutusuna bırakılan bir mektup veya siparişi verilen kargo paketi üzerinde zilyetlik iradesinin var olduğu kabul edilmektedir³¹.

Farklı görüşler olmakla birlikte zilyetliğin bir hak değil, fiili ve hukuki bir durum olduğu hususu genel kabul görmektedir³². Zira zilyetlik, bir hakka dayanıp dayanmasına bakılmaksızın hukuk düzenince korumuş ve ona birtakım hukuki sonuçlar bağlanmıştır³³.

II. KONTROL KAVRAMININ MÜLKİYET VE ZİLYETLİK İLE KARŞILAŞTIRILMASI

A. KONU BAKIMINDAN

Yukarıda mülkiyet ile ilgili açıklamalardan da görüleceği üzere mülkiyet hakkının konusu eşyadır. Hukuki anlamda eşya ise “*fiziki anlamda, elle tutulabilen, gözle görülebilen veya diğer duyu organları ile anlaşılabilen, boşlukta yer işgal eden cismani (maddi) bir varlık*” olarak ifade edilmektedir³⁴. Buradan hareketle, sadece cismani(maddi) varlığa sahip şeyler hukuki anlamda eşya olarak kabul

³⁰ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 45; Ünal/Başpınar, s. 103; Sirmen, s. 56.

³¹ Örnekler için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 45-47; Ünal/Başpınar, s. 103-104; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 50-51; Sirmen, s. 56; Nomer/Ergüne (2015), s. 7; Akçaal (2023), s. 124.

³² Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 37; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 54; Akipek/Akıntürk, s. 108-109; Ünal/Başpınar, s. 108; Sirmen, s. 59; Antalya (2019), s. 193; Nomer/Ergüne (2015), s. 10; Akçaal (2023), s. 127.

³³ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 54; Akipek/Akıntürk, s. 108; Ünal/Başpınar, s. 108; Sirmen, s. 59; Antalya (2019), s. 193; Nomer/Ergüne (2015), s. 10; Akçaal (2023), s. 127.

³⁴ Ünal/Başpınar, s. 28. Aynı doğrultuda tanımlar için bkz. Akipek/Akıntürk, s. 26; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 26; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2023), s. 4; Sirmen, s. 5; Eserner/Güven, s. 3; Antalya (2019), s. 57-58; Erman, s. 3; Akçaal (2023), s. 88; Aydos, s. 1; Ayan (2015), s. 17; Demirboğa, Dursun Ali (2021) Türk Medeni Kanunu ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Mülkiyet Hakkının Konusu ve Kapsamı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 203.

edilmiştir³⁵. Bu itibarla, cismani(maddi) varlığı olmayan haklar, fikir ve sanat eserleri (ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanat ve sinema eserleri) üzerindeki haklar, sınai haklar (marka, patent, tasarım gibi), tabii kuvvetler ve benzeri şeyler eşya değildir³⁶. Her ne kadar fikri ve sınai haklar ile ilgili “fikri mülkiyet”, “sınai mülkiyet” ifadeleri kullanılıyor olsa da buradaki “mülkiyet” kavramı medeni hukuk anlamındaki teknik bir mülkiyet kavramı değildir³⁷. Bunlar teknik anlamdaki mülkiyet gibi, herkese karşı ileri sürülebilen ve korunabilen mutlak haklardandır³⁸.

Dijital bir fotoğraf veya e-posta gibi dijital bir varlık, bir yazıcı aracılığıyla çıktısı olarak cismani(maddi) bir varlık(kağıt) üzerinde görüntülenebilir. Aynı şekilde dijital ortamdaki bir müzik dosyası, video, film veya elektronik kitap bir harici bellek içerisine aktarılabilir. Harici belleğin veya çıktı alınan kağıdın cismani (maddi) bir varlığı olmasına ve bizatihi kendilerinin eşya olarak kabul edilebilmelerine rağmen, içindekiler/üzerindekiler eşya olarak nitelendirilememektedir³⁹.

³⁵ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 19, 475; Ünal/Başpınar, s. 16; Eren, s. 54; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 8; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2023), s. 4; Akipek/Akıntürk, s. 26; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 26; Aybay, Aydın/Hatemi, Hüseyin (2012) Eşya Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 30-11; Ertaş, s. 6; Sirmen, s. 6; Esener/Güven, s. 4; Kılıçoğlu, s. 3; Nomer/Ergüne (2023), s. 7, Antalya (2019), s. 64; Antalya, O. Gökhan (2023) “Eşya Olarak Dijital Veriler: Dijital Eşya”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 29, S. 2, ss. 1208-1222, s. 1217; Kaplan, s. 11; Akçaal (2023), s. 89; Aydos, s. 2; Ayan (2015), s. 17; Özlük, s. 143; Demirboğa, s. 204.

³⁶ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 475; Ünal/Başpınar, s. 16; Eren, s. 55; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 7-8; Aybay/Hatemi, s. 11; Esener/Güven, s. 4; Sirmen, s. 6-7; Nomer/Ergüne (2023), s. 10; Antalya (2019), s. 64; Erman, s. 4; Kaplan, s. 11; Akçaal (2023), s. 89; Ayan (2015), s. 17. Eşya kavramı kapsamında değerlendirilmemesine rağmen, istisnaen bazı haklar, malvarlığı ve tabii kuvvetler kanun tarafından aynı hak hükümlerine tâbi tutulmuştur. Mesela TMK. m. 704 gereğince taşınmaz olarak kabul edilen bağımsız ve sürekli haklar, aynı şekilde sınırlı aynı haklar olarak ele alınan irtifaklar, rehin ve taşınmaz yükü, yine TMK. m. 794-814’de üzerinde irtifak hakkı türlerinden intifa hakkı kurulabileceği düzenlenen malvarlığı ile TMK. m. 762 hükmünde taşınır mülkiyeti hükümlerine tabi tutulan tabii kuvvetler buna örnektir.

³⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 475; Eren, s. 55; Antalya (2019), s. 65; Akçaal (2023), s. 429; Demirboğa, s. 179-180.

³⁸ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 475; Eren, s. 55.

³⁹ Ünal/Başpınar, s. 16-17; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 8; Sirmen, s. 7; Akçaal (2023), s. 89; Demirboğa, s. 180. Bununla birlikte doktrinde bir görüşe göre; “Depolanmış bir

Bu noktada ifade edilmelidir ki; TMK. m. 683-703 arasında mülkiyet ile ilgili genel hükümlerden sonra TMK. 704-761 arasında taşınmaz mülkiyeti, TMK. m. 762-778 arasında ise taşınır mülkiyeti düzenlenmiştir. Dolayısıyla mülkiyet, taşınmaz ve taşınır mülkiyeti olarak ikiye ayrılmıştır. TMK. m. 704'e göre, taşınmaz mülkiyetinin konusunu, arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ile kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler oluşturmaktadır. Taşınır mülkiyetinin konusu ise, TMK. m. 762'de nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddî şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler olarak ifade edilmiştir.

Aynı şekilde zilyetlik de kural olarak eşya üzerinde konu olmaktadır. Gerçekten de TMK. m. 973/I'de zilyetlik ile ilgili olarak “şey”, “eşya” üzerindeki fiili hakimiyetten söz edilmektedir⁴⁰.

Bu bilgilerden hareket edildiğinde görülmektedir ki, mülkiyet ve zilyetliğin konusu, eşya kavramının bu çalışmaya konu yönü olan maddi (cismani) varlığı olan şeylerdir⁴¹. Hukuki anlamda eşya olmamasına rağmen taşınmaz ve taşınır mülkiyetine ve yine zilyetliğe tabi tutulan hususlar⁴² bulunmakla birlikte, bunlar arasında dijital varlıklar yer almamaktadır⁴³. Dolayısıyla “kontrol” maddi (cismani) varlığı olmayan

---

kişisel veri, evrende klasik anlamıyla üçboyutlu olmasa da somut olarak fiziksel şekilde yer almaktadır. İlaveten doğal niteliği gereği olmasa da diğer varlıklardan nitelik ve yapısal olarak fark edilebilecek şekilde ayrılmıştır. Bu ayrışabilir niteliği ve kendisine özgü yeknesaklığı bulunduğundan geniş anlamda maddi varlık olarak ele alınabilir. Diğer maddi varlıklar gibi üç boyutlu olmasa da kendi teknik yapısına özgü bir dijital yapıya sahiptir; bu sebeple maddi bir fiziksel varlık olarak kabul edilmesi gerekir.” Bkz. **Antalya** (2023), s. 1219.

⁴⁰ Hükümün ikinci fıkrasında ise taşınmaz üzerindeki irtifak hakları ve taşınmaz yükündeki hakkın fiilen kullanılmasının zilyetlik sayılacağı ifade edilerek, hak üzerinde zilyetlikten söz eden bir istisnai düzenlemeye yer verilmiştir.

⁴¹ Doktrinde farklı bir görüşe göre ise, “Dijital veriler biraz genişletilmiş eşya kavramı terimi altında toplanabilir. Dijital veriler, kanuni olarak eşya (res digitalis) olarak nitelendirilebilir ve dolayısıyla taşınır eşya ve zilyetlik konusu oluşturur.” Bkz. **Antalya** (2023), s. 1220.

⁴² Bkz. Dipnot 36 ve 40.

⁴³ Doktrinde farklı bir görüşe göre ise, “Diğer yandan eşyanın şartlarından maddi - fizikselleşmiş - varlık olgusu istisna tanımaz katı bir kayıt olmadığı da bir gerçektir. Doğal güçler fiziksel maddi bir varlığa sahip değildirler. Buna rağmen edinmeye elverişli doğal güçleri, özellikle enerjiyi TMK m. 762 istisna olarak taşınır mülkiyetinin konusu olarak belirlemiştir. Hakim doğal

dijital varlıklar üzerinde söz konusu olmakta iken, mülkiyet ve zilyetlik, hukuki anlamda eşya, yani maddi(cismani) varlığı olan şeyler üzerinde söz konusudur.

"Genel İlkeler" başlığını taşıyan İlke 3'de dijital bir varlığın mülkiyet haklarına konu olabileceği ifade edilmiştir. Ancak İlke 3'ün yorumlarında bunun bütün dijital varlıklar için değil, yapısına uygun düşen dijital varlıklar için söz konusu olabileceği belirtilmiştir. Burada da devletlerin mülkiyet hakkına konu olabilecek varlıklara yönelik yaptığı kategorilere göre bir nitelendirme yapılacağından söz edilmektedir. Niteliğine göre bir dijital varlık, üzerinde mülkiyet hakkı kurulabilen değerler arasında yer alabilir veya yer almayabilir. Nitekim bazı hukuk sistemlerinde, mesela Fransa ve Avusturya gibi, cismani (maddi) olmayan varlıkların da mülkiyet hakkına konu olabileceği ifade edilmektedir⁴⁴. Ancak ülkemiz açısından yukarıda izah edildiği üzere, cismani (maddi) varlığı olmayıp mülkiyete ve zilyetliğe tabi tutulan hususlar sınırlı olarak belirtilmiştir ve bunlar arasında dijital varlıklar yer almamaktadır. Bu sebeple de mevcut düzenlemeler ışığında dijital varlıklar üzerinde teknik anlamda mülkiyet ve zilyetlikten söz etmek mümkün gözükmemektedir.

B. HAKLAR/YETKİLER BAKIMINDAN

TMK. m. 683/I'de mülkiyet hakkı sahibinin yetkileri olarak kullanma, yararlanma ve tasarruf kavramlarına yer verilmiştir. Kullanma (*usus*), eşyayı kişinin bizzat (kendisinin) kullanmasını, kendisinin doğrudan hakimiyetinde bulundurmasını ifade etmektedir⁴⁵. Yararlanma (*fructus*), eşyanın başkalarına kullandırılması, ürünlerinden ve semerelerinden istifade edilerek menfaat elde edilmesi olarak nitelendirilmektedir⁴⁶. Tasarruf (*abusus*) ise, malikin eşyayı baş-

---

güçlere ilişkin istisnaya ilave olarak kanunda bir amaçsal istisna boşluk olduğunu kabul ederek, hakim maddi - fiziksel - olmayan dijital veriyi de istisna niteliğinde bir eşya olduğunu kabul edebilir yani objektif amaçsal yorumla amaçsal tamamlayacaktır. Böylelikle dijital veri mülkiyet ve zilyetlik hükümlerine tabi tutulabilir." Bkz. **Antalya** (2023), s. 1220.

⁴⁴ **Eren**, s. 54; **Başpınar**, s. 103; **Özlük**, s. 150.

⁴⁵ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 478; **Eren**, s. 17; **Sirmen**, s. 330; **Aydos**, s. 123; **Ayan** (2015), s. 27; **Özlük**, s. 142.

⁴⁶ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 478; **Eren**, s. 17; **Sirmen**, s. 330; **Aydos**, s. 123; **Ayan** (2015), s. 27; **Özlük**, s. 142.

ka bir kişiye devretmesini veya üzerinde yeni bir ayni hak tesisi ile birlikte onu tüketmesi, yok etmesi gibi yetkileri de ifade etmektedir⁴⁷. Bunun yanında, TMK. m. 683/II'de, malikin bu haklarını herkese karşı ileri sürebilmesine imkân veren, onun bu haklarını mutlak olarak koruyan bir düzenlemeye yer verilmiştir. Gerçekten de malik, söz konusu hükme göre, malını haksız olarak elinde bulunduran kimseye karşı istihkak davası açabileceği gibi her türlü elatmanın önlenmesini de dava edebilir.

Zilyetlik ise hakka dayansın veya dayanmasın eşya üzerinde önemli hukuki sonuçlar doğurmaktadır⁴⁸. Gerçekten de zilyetliğin açıklık sağlama, ayni hakkı kazandırma, zilyedi koruma ve toplum düzenini sağlama şeklinde dört işlevi mevcuttur⁴⁹. Açıklık, ayni hakların ve sahiplerinin kimler olduğunun herkes tarafından kolayca anlaşılabilir bir biçimde dışa yansımaları olarak ifade edilmektedir⁵⁰. Taşınırlarda zilyedin, “ayni hak sahibi” olduğuna açıklık ilkesi karine teşkil eder⁵¹. Zira TMK. m. 985/I'e göre, taşınırın zilyedi onun maliki sayılır. Ayni hakkı kazandırma ile ifade edilmek istenilen, ister aslen ister devren olsun, taşınırlar üzerinde ayni hakkın kazanılması, kural olarak zilyetliğin kazanılma-

⁴⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 478-479; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 273; Eren, s. 17; Sirmen, s. 330; Esener/Güven, s. 224; Akçaal (2023), s. 103; Aydos, s. 123; Ayan (2015), s. 27; Özlük, s. 142.

⁴⁸ Akipek/Akıntürk, s. 108; Sirmen, s. 87; Akçaal (2023), s. 128.

⁴⁹ Akipek/Akıntürk, s. 117; Akçaal (2023), s. 128.

⁵⁰ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 50; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 27; Akipek/Akıntürk, s. 13, 94, 117-118; Aybay/Hatemi, s. 30-31; Akçaal (2023), s. 111; Ayan (2015), s. 35.

⁵¹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 50, 101; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 45; Akipek/Akıntürk, s. 118; Antalya (2019), s. 111, 183, 132 vd.; Nomer/Ergüne (2015), s. 51; Akçaal (2023), s. 129, 191; Ayan (2015), s. 56. Taşınırlarda ayni haklara zilyetlik açıklık sağlar. Bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 50; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 27; Akipek/Akıntürk, s. 13, 118; Aybay/Hatemi, s. 30-31; Antalya (2019), s. 111; Topuz, Murat (2020) Türk Özel Hukukunda Taşınmaz Mülkiyeti, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 109, 111; Akçaal (2023), s. 106, 111; Ayan (2015), s. 35. Taşınmazlarda ise bu işlevi tapu sicili yerine getirir. Bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 51; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 27; Akipek/Akıntürk, s. 13, 118; Aybay/Hatemi, s. 30-31; Antalya (2019), s. 111; Topuz, s. 109; Akçaal (2023), s. 106, 111; Ayan (2015), s. 35.

sına bağlıdır⁵². Yine zilyedi koruma işlevi ile ilgili olarak, zilyetlik durumu koruma altına alınmıştır⁵³. Nitekim zilyet, gasp ve saldırılara karşı çeşitli korunma imkanlarına sahiptir (TMK. m. 981 vd.). Nihayet zilyetlik ile ortaya çıkan hukuki durum, toplumdaki huzur ve sükunun korunması için temelde bir hakkın olup olmadığına bakılmaksızın korunmuştur⁵⁴.

Kontrolün düzenlendiği İlke 6'da, dijital varlığın veya ilgili protokolün ya da sistemin kontrole sahip kişiye sağladığı haklar olarak;

- (a) Münhasır olarak başkalarının dijital varlıktan bütün faydayı elde etmesini engelleme hakkı,
  - (b) Dijital varlıktan esas olarak bütün faydayı elde etme hakkı,
  - (c) Söz konusu bu üç alt paragraftaki yetenekleri münhasır olarak başka bir kişiye devretme hakkı (kontrolün geçişi),
- sayılmıştır.

Bu kapsamda karşılaştırıldığında, dijital varlıktan esas olarak bütün faydayı elde etme hakkı, mülkiyet hakkı sahibine tanınan kullanma ve yararlanma yetkilerine benzetilebilir. Yine kontrol sahibinin münhasır olarak başkalarının dijital varlıktan bütün faydayı elde etmesini engelleme hakkı, mülkiyet hakkı sahibinin, mülkiyet hakkını herkese karşı ileri sürebilmesine, haksız saldırıda bulunanlara karşı istihkak ve elatmanın önlenmesi davası açabilmesi imkanına benzetilebilir. Son olarak kontrol sahibinin, kontrolü devretmesi (kontrolün geçişi), mülkiyet hakkı sahibinin tasarruf yetkisine benzetilebilir.

Bununla birlikte, hak sahipliğinin göstergeleri dijital varlık ve hukuki anlamda eşya açısından farklılık göstermektedir. Zira eşya hukukunda esas ayrımın taşınmaz ve taşınır eşya üzerinden yapıldığı yukarıda ifade edilmişti. Taşınmaz eşyada hak

---

⁵² Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 49, 101; Akipek/Akıntürk, s. 118-119; Antalya (2019), s. 111, 183; Nomer/Ergüne (2015), s. 2; Akçaal (2023), s. 129; Ayan (2015), s. 56.

⁵³ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 51; Akipek/Akıntürk, s. 119; Akçaal (2023), s. 130.

⁵⁴ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 50, 100; Akipek/Akıntürk, s. 119; Antalya (2019), s. 213 vd.; Akçaal (2023), s. 130.

sahipliği, aşağıda da izah edildiği üzere tapu sicili aracılığıyla ortaya konulmaktadır. Taşınır eşya açısından da ise, hak sahipliğine yukarıda da daha ayrıntılı izah edildiği üzere zilyetlik karine teşkil etmektedir. Dijital varlıklarda, tapu sicili gibi tek bir merkezden hepsinin kaydının tutulduğu bir sicil söz konusu değildir. Dolayısıyla taşınmaz eşya özellikleri ile bu bakımından da bir benzerlik söz konusu değildir.

Taşınır eşya üzerindeki zilyetlik ile mesele ayrıca ele alındığında ise, buradaki fiili hakimiyet ve zilyetlik iradesi hususu tartışılabilir. Yukarıda izah edildiği üzere, fiili hakimiyet ile ifade edilmek istenilen, kişi ile eşya arasındaki maddi/fiziki bağ ve ilişkidir. Buradaki maddi/fiziki bağ hususunda ise, kişi ile taşınır arasında bir yapışıklığın, sürekli bir temas ve bağlılığın olmasına gerek bulunmadığı malumu üzere kabul edilmektedir. Bir şeyden doğrudan veya dolaylı olarak yararlanılabiliyorsa, onun üzerinde tesirler icra edilebiliyorsa, o şey yabancı tesirlerden uzak tutulabiliyorsa, onun üzerinde fiili hakimiyetin mevcut olduğu kabul edilmektedir. Dijital varlık ise malumu üzere fiziki/cismani varlığı olmayan, dijital ortamda yer alan bir değerdir. Bununla birlikte, dijital varlıklara fiziki/cismani varlığı olan eşya (bilgisayar, telefon, tablet gibi) aracılığıyla erişilmektedir. Bu noktada dijital varlıkların yer aldığı dijital ortamlar bazen ağ bağlantısı olan herhangi bir donanımdan internet aracılığıyla erişilen bir yerde veya bulutta, bazen ise erişim araçlarının (telefon, bilgisayar, tablet, müzik çalar vs.) hafızası ya da harici bellekler gibi donanımlar içerisinde yer almaktadır. Bazen ise bazı kripto cüzdanlara erişimde olduğu gibi soğuk cüzdan (cismani/maddi varlığa sahip bir donanım) aracılığıyla, dijital bir hesaba yine ek olarak şifrelerle de erişim sağlanabilmektedir. Bu noktada ise, dijital varlıklarda hak sahipliği, bunlara erişimde kullanılan kullanıcı adları ve şifreler ile yine ilgili fiziki/maddi varlığı olan donanıma fiili hakimiyet ile yine bunlara erişimde ya da bunlarla erişimde kullanılan varsa yine kullanıcı adları ve/veya şifreler aracılığıyla ortaya konulmaktadır. Bu noktada ise, dijital varlıklara erişim hususunda da bir fiili hakimiyetten ve dahası zilyetlik iradesinden söz edilebilir. Bununla birlikte yukarıda ifade edildiği üzere buradaki durum, hukuki anlamdaki eşya üzerindeki klasik fiili hakimiyet ve zilyetlik iradesine göre dijital dünyaya özgü farklı birtakım özellikler göstermektedir. Bunların da kendi bünyesine uygun özellikleriyle ayrı bir kategoride değerlendirilmesi daha uygun gözükmektedir.

C. DEVİR VE KAZANMA BAKIMINDAN

Taşınırlarda aynı hak kural olarak eşya üzerinde malik olma iradesinde zilyetliğin kurulması ile doğmaktadır⁵⁵. Dolayısıyla aynı hakkın el değiştirmesi de zilyetliğin aslen kazanılmasına ve devrine bağlıdır⁵⁶. Taşınmazlarda ise aynı hakkın doğumu ve devri kural olarak tapu siciline tescille mümkündür⁵⁷. Yukarıda ifade edildiği üzere dijital varlıkların taşınmaz olarak değerlendirmeye tabi tutulması daha uzak bir ihtimaldir. Bu sebeple taşınırlara ilişkin değerlendirmeler ve karşılaştırmalar ile devam edilecektir.

Taşınırlar üzerinde aynı hak kurulmasına yönelik borçlandırıcı işlemler, kural olarak herhangi bir geçerlik şekline tabi değildir⁵⁸.

Taşınırların devri ve/veya kazanımı açısından zilyetliğin kazanılması önem arz ettiğinden zilyetliğin kazanım şekilleri burada gündeme gelmektedir. Zilyetlik aslen ve devren olmak üzere iki şekilde kazanılmaktadır⁵⁹. Zilyetliğin aslen kazanılması, eşya üzerinden daha önceden bir zilyetliğin olup olmadığına bakılmaksızın, tek taraflı irade ile fiili hakimiyetin kurulmasını ifade etmektedir⁶⁰. Mesela denizden balık tutulmasında durum böyledir⁶¹.

---

⁵⁵ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 13-14; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 27, 45; Akipek/Akıntürk, s. 13, 143; Antalya (2019), s. 111; Nomer/Ergüne (2015), s. 21; Akçaal (2023), s. 106.

⁵⁶ Akipek/Akıntürk, s. 13, 143; Eren, s. 502; Antalya (2019), s. 111; Akçaal (2023), s. 106.

⁵⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 13-14; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 27; Akipek/Akıntürk, s. 13; Eren, s. 205; Antalya (2019), s. 111; Topuz, s. 112; Akçaal (2023), s. 106-107. Bununla birlikte bunun istisnaları söz konusudur. Mesela TMK. m. 705/II'de, taşınmaz mülkiyetinin tescilden önce kazanılacağı bazı hallere yer verilmiştir. Bunlara örnek olarak miras, mahkeme kararı, cebri icra, işgal, kamulaştırma hâlleri gösterilebilir.

⁵⁸ İstisnaen bazı taşınırlar için motorlu araçlar, sivil hava araçları gibi resmi şekil öngörülmüştür. Taşınmazlarda ise hukuki işlemler, kural olarak resmi şekle tabidir (TMK. m. 706, 781; TBK. m. 237).

⁵⁹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 67-68; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 62; Akipek/Akıntürk, s. 143; Akçaal (2023), s. 148; Ayan (2015), s. 71. Aslen ve devren kazanma yanında zilyetliğin miras yoluyla kazanılmasının üçüncü bir ayırım olarak yer verildiği görüş için bkz. Sirmen, s. 71-72; Antalya (2019), s. 238; Nomer/Ergüne (2015), s. 22.

⁶⁰ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 68; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 63; Akipek/Akıntürk, s. 144; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 114; Sirmen, s. 71; Esener/Güven, s. 60-

Zilyetliğin devren kazanılması, önceki zilyedin zilyetliğine dayanılarak kazanılmasını ifade etmektedir⁶². Devren kazanmada önceki zilyedin zilyetliği tamamen ortadan da kalkabilir, önceki zilyet, kendi zilyetliğini muhafaza ederek yeni bir zilyetlik de sağlayabilir (tesisen kazanma)⁶³. Zilyetliğin devren kazanılması, teslimle ve teslimsiz olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁶⁴. Zilyetliğin teslimle kazanılmasında, “eşyanın teslimi”⁶⁵, “araç teslimi”⁶⁶, “fili hakimiyet kurmaya yeten anlaşma”⁶⁷ karşımıza çıkmaktadır⁶⁸. Zilyetliğin teslimsiz devri ise, “kısa elden tes-

61; Kılıçoğlu, s. 26; Antalya (2019), s. 239-240; Nomer/Ergüne (2015), s. 22; Nomer/Ergüne (2023), s. 38; Erman, s. 13; Kaplan, s. 152; Akçaal (2023), s. 148-149; Aydos, s. 20; Ayan (2015), s. 72; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 40.

⁶¹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 68; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 63; Antalya (2019), s. 240; Akçaal (2023), s. 149; Ayan (2015), s. 72.

⁶² Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 68; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 64; Akipek/Akıntürk, s. 145; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 145; Sirmen, s. 72; Esener/Güven, s. 62; Kılıçoğlu, s. 27; Antalya (2019), s. 239; Nomer/Ergüne (2015), s. 22; Erman, s. 13; Kaplan, s. 152; Akçaal (2023), s. 149; Ayan (2015), s. 72; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 40.

⁶³ Akipek/Akıntürk, s. 145; Sirmen, s. 72; Esener/Güven, s. 62; Antalya (2019), s. 238-239; Nomer/Ergüne (2015), s. 22-23; Nomer/Ergüne (2023), s. 39; Akçaal (2023), s. 150; Ayan (2015), s. 73.

⁶⁴ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 69 vd.; Eren, s. 504; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 62-63; Sirmen, s. 72 vd.; Esener/Güven, s. 63; Nomer/Ergüne (2015), s. 24; Akçaal (2023), s. 150; Ayan (2015), s. 73.

⁶⁵ Burada eşya doğrudan devralana teslim edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 69; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 67; Akipek/Akıntürk, s. 145-146; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 145-146; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 72-74; Esener/Güven, s. 63; Kılıçoğlu, s. 28; Antalya (2019), s. 247; Nomer/Ergüne (2015), s. 25; Nomer/Ergüne (2023), s. 42; Erman, s. 13; Kaplan, s. 153; Akçaal (2023), s. 151; Aydos, s. 22; Ayan (2015), s. 74; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 42.

⁶⁶ Eşya üzerindeki hakimiyeti sağlayacak teknik araçların teslimini ifade etmektedir. Mesela ev veya otomobilin anahtarlarının tesliminde durum böyledir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 70; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 68; Akipek/Akıntürk, s. 146; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 146; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 72-74; Esener/Güven, s. 64; Kılıçoğlu, s. 28; Antalya (2019), s. 247-248; Nomer/Ergüne (2015), s. 26; Nomer/Ergüne (2023), s. 43; Erman, s. 14; Kaplan, s. 153; Akçaal (2023), s. 152; Aydos, s. 22; Ayan (2015), s. 75; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 42.

⁶⁷ Mevcut bir sözleşme gereğince, eşyanın yeni zilyedi üzerinde hakimiyet kurabileceği bir yere bırakılması halini ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Teki-

lim"⁶⁹, "hükmen teslim"⁷⁰, "zilyetliğin havalesi"⁷¹, "emtiayı temsil eden senetlerin teslimi"⁷² ve "miras"⁷³ olmak üzere çeşitli görünüm şekillerine sahiptir⁷⁴.

nay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 71; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 69; Akipek/Akıntürk, s. 149; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 74; Esener/Güven, s. 64; Antalya (2019), s. 248-249; Nomer/Ergüne (2015), s. 26; Nomer/Ergüne (2023), s. 43; Erman, s. 14; Akçaal (2023), s. 152-153; Aydos, s. 23; Ayan (2015), s. 75.

⁶⁸ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 69-73; Akçaal (2023), s. 148; Aydos, s. 22-23.

⁶⁹ Kısa elden teslim ile ifade edilmek istenilen, eşyayı hakimiyetinde bulunduran kimsenin taraflar arasındaki anlaşmadan dolayı zilyetlik sıfatının değişmesidir. Mesela kiracının eşyayı satın alması halinde durum böyledir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Akipek/Akıntürk, s. 159; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 159; Eren, s. 505; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 77; Esener/Güven, s. 69; Kılıçoğlu, s. 32; Antalya (2019), s. 264 vd.; Nomer/Ergüne (2015), s. 26-27; Nomer/Ergüne (2023), s. 44; Erman, s. 14; Kaplan, s. 155; Akçaal (2023), s. 156-157; Aydos, s. 26; Ayan (2015), s. 78.

⁷⁰ TMK. m. 979/I'e göre, zilyetliği devreden özel bir ilişkiye dayanarak zilyetliğine devam etmesi halinde, devralanın teslim gerçekleşmeksizin zilyetliği kazanması halini ifade eder. Mesela yüzük satan kuyumcunun, yüzüğü parmak ölçüsüne ayarlatılması için uhdesinde tutmaya devam etmesinde durum böyledir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 85; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2015), s. 71; Akipek/Akıntürk, s. 151; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 151; Eren, s. 505; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 78 vd.; Esener/Güven, s. 69; Kılıçoğlu, s. 33; Antalya (2019), s. 266 vd.; Nomer/Ergüne (2015), s. 28; Nomer/Ergüne (2023), s. 46; Erman, s. 15; Kaplan, s. 155; Akçaal (2023), s. 158-159; Aydos, s. 24; Ayan (2015), s. 79; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 43.

⁷¹ Dolaylı zilyedin, dolaysız zilyet dışındaki bir kimseye eşya üzerindeki dolaylı zilyetliğini devretmesi olarak ifade edilmektedir. Mesela malikin, kiraladığı aracını başka birine satması halinde durum böyledir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 74; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 73; Akipek/Akıntürk, s. 153; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 153; Eren, s. 505; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 81 vd.; Esener/Güven, s. 71; Kılıçoğlu, s. 35; Antalya (2019), s. 275 vd.; Nomer/Ergüne (2015), s. 30; Nomer/Ergüne (2023), s. 48; Erman, s. 16; Kaplan, s. 155; Akçaal (2023), s. 160-161; Aydos, s. 25; Ayan (2015), s. 81; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 44.

⁷² Emtiayı temsil eden senetler, umumi mağazaya veya taşıyıcıya teslim edilen eşyayı gösteren, kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir. Mesela makbuz senedi, varant ve konşimento emtia senetlerindedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s. 81; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir (2014), s. 77; Akipek/Akıntürk, s. 156; Akipek/Akıntürk/Ateş, s. 156; Aybay/Hatemi, s. 48; Sirmen, s. 83 vd.; Esener/Güven, s. 74; Kılıçoğlu, s. 36; Antalya (2019), s. 287 vd.; Nomer/Ergüne (2015), s. 34; Nomer/Ergüne (2023), s. 52; Erman, s. 16; Kaplan, s. 156; Akçaal (2023), s. 164-165; Aydos, s. 26; Ayan (2015), s. 84; Erçoşkun Şenol/Sucu Yer, s. 45.

Dijital varlığın devri ile ilgili olarak ise İlkelerde iki yerde düzenlemeye yer verilmiştir. İlk olarak “Tanımlar” başlığını taşıyan İlke 2/(5)’de, “dijital varlığın devri”⁷⁵ ifadesine yer verilmiştir. Buna göre;

- (a) Dijital varlığın ‘devri’, dijital varlıktaki sahipliğinin bir kişiden başka bir kişiye geçişi anlamına gelir.
- (b) ‘Devir’ kelimesi, ortaya çıkan dijital varlık üzerindeki sahipliğin kazanılmasını içerir.
- (c) ‘Devreden’, devri başlatan/gerçekleştiren kişi anlamına gelir ve ‘devralan’, sahipliğin kendisine devredildiği kişi anlamına gelir;
- (d) ‘Devir’ terimi, teminatlı bir alacaklı lehine bir teminat hakkı verilmesini ve ‘devralan’ terimi, teminatlı bir alacaklıyı da kapsar.

Görüleceği üzere, burada “devir”, “devreden” ve “devralan” ifadeleri açıklanmıştır. Devir kelimesi, dijital varlık üzerindeki sahipliğin geçişi anlamına geldiği gibi, dijital bir varlık üzerinde teminat hakkı verilmesi anlamına da gelmektedir. Bu husus eşya hukukundaki tasarruf yetkisine benzetilebilir. Zira yukarıda ifade edildiği üzere, tasarruf kelimesi de mülkiyetin devri veya bir sınırlı aynı hak tesisi (sınırlı aynı haklarda rehin, aynı teminat teşkil etmektedir) anlamında kullanılmaktadır.

Dijital varlığın devrini ilgilendiren ilgili diğer düzenleme ise, “Kontrol”ün düzenlendiği İlke 6/(2)’de yer almaktadır. Burada ise “kontrolün geçişi”⁷⁶ ifadesine yer verilmiştir. Buna göre ise; “Kontrolün geçişi, paragraf (1)(a)’daki yeteneklerin başka bir kişiye devredilmesi anlamına gelir ve bir dijital varlığın akta-

⁷³ Mirasçılar, miras bırakanın terekesi üzerindeki zilyetliği doğrudan doğruya ve kanundan ötürü kazanırlar. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir** (2014), s. 65; **Akipek/Akıntürk**, s. 160; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 160; **Eren**, s. 506; **Kılıçoğlu**, s. 37; **Nomer/Ergüne** (2015), s. 23-24; **Nomer/Ergüne** (2023), s. 40; **Erman**, s. 17; **Kaplan**, s. 158; **Akçaal** (2023), s. 166-167; **Ayan** (2015), s. 86.

⁷⁴ **Sirmen**, s. 72 vd.; **Akçaal** (2023), s. 148 vd.

⁷⁵ Burada kullanılan orijinal ifade “transfer of a digital asset”dir.

⁷⁶ Burada kullanılan orijinal ifade “change of control”dür.

rılmasını, işlenmesini, imha edilmesini, iptal edilmesini veya ayrıştırılmasını ve başka bir kişinin kontrolüne tabi olan yeni bir dijital varlığın (sonuçta ortaya çıkan bir dijital varlık) ortaya çıkmasını ve buna karşılık gelen türevinin oluşturulmasını içerir”.

İlkelerde yer alan söz konusu iki düzenleme karşılaştırıldığında ilk etapta göze çarpan birkaç husus bulunmaktadır. Bunlardan ilki kullanılan ifadelerdir. İlke 2’de “dijital varlığın devri” ifadesi yer almakta iken, İlke 6’da “kontrolün geçişi” kavramı kullanılmıştır. Dijital varlığın devri açıklanırken, “devir (transfer)” kelimesi ve “sahiplik/mülkiyet haklarının (proprietary rights) geçişi/değişimi (change) ve kazanılması (acquisition)” ifadelerine yer verilmiştir. Kontrolün geçişi ifade edilirken ise, kontrolü elinde bulunduranın sahip olduğu söz konusu hakların başka bir kişiye devrinden söz edilmiştir. Burada ise devir (transfer) kelimesi kullanılmasına rağmen, sahiplik veya mülkiyet anlamına gelebilecek bir kavrama (mesela İlke 2’de kullanılan proprietary rights) ya da bunun kazanılması anlamında bir kavrama (mesela İlke 2’de kullanılan acquisition) yer verilmemiştir. Dolayısıyla ortaya çıkan tabloda, dijital varlığın devri, dijital varlık üzerindeki sahipliğin devri veya dijital varlık üzerinde bir teminat hakkı verilmesi; kontrolün geçişi ise, kontrolün sağlamış olduğu yetkilerin devri anlamında kullanılmıştır. Ancak kontrol zaten dijital varlık üzerindedir. Ayrıca kontrolünün sağlamış olduğu yetkiler de aslında sahipliğin verdiği yetkilidir. Zira yukarıda yer verildiği üzere kontrol, sahibine; a) Münhasır olarak başkalarının dijital varlıktan bütün faydayı elde etmesini engelleme hakkı, b) Dijital varlıktan esas olarak bütün faydayı elde etme hakkı ve c) Söz konusu bu üç alt paragraftaki yetenekleri münhasır olarak başka bir kişiye devretme hakkını (kontrolün geçişi) vermektedir. Bununla birlikte, kontrolün geçişi, her zaman dijital varlık üzerindeki sahipliğin geçişi anlamına gelmemektedir. Zira İlke 6/(3)’de, kontrolün sağladığı yetkilerin münhasırlığına istisnalar düzenlenmiştir. Bunlar arasında, kontrolü elinde bulunduranın yetkilerini kullanmayı başkaları ile paylaşması, başkalarının kullanımına rıza göstermesi ya da karşı çıkmamasına yer verilmiştir. Dolayısıyla bir dijital varlık üzerinde kontrol geçişi, her zaman o dijital varlık üzerindeki sahipliğin tamamen devri anlamına gelmemekte, birden fazla kişinin aynı dijital varlık üzerinde kontrole veya sağladığı yetkiler-

den bir veya birkaçına sahip olabilmesi ihtimaline vücut verebilmektedir. Bazen de bir dijital varlık, yapısına hiçbir zarar gelmeden kopyalanabilir veya çoğaltılabilir. Mesela bir müzik dosyası, bir dijital resim veya video aynen kopyalanarak çoğaltılabilir. Dolayısıyla birden fazla ama aynı öze sahip dijital varlık gündeme gelebilir. Bunun aktarıldığı kişi de o dijital varlık üzerinde kontrole sahip olabilir. Bu sebeple de “dijital varlığın devri” ve “kontrolün geçişi” arasındaki farklılık önem ifade etmektedir.

Kontrolün geçişi ile mülkiyet veya zilyetliğin devri arasındaki bu ayrımı vurgulamak amacıyla, mesela “teslim”, “kontrolün teslimi” veya benzer referanslar yerine, bu İlkeler sadece “kontrolün geçişi” ifadesine yer vermiştir⁷⁷. Dolayısıyla kontrolün geçişinde taşınmaz mülkiyetinin devrinde olduğu gibi bir sicil üzerinden tescil işlemi söz konusu değildir. Taşınır mülkiyetinde de zilyetliğin devri ve çeşitleri olarak karşımıza çıkan ihtimaller söz konusu değildir. Yani yukarıda yer verilen teslimli devir veya teslimsiz devir hallerine yönelik bir düzenleme bulunmamakta, sadece “kontrolün geçişi” kavramı üzerinden açıklamalar yapılmaktadır. Bu da devren kazanmaya yöneliktir ve ilgili düzenlemelerde aslen kazanmaya yönelik bir ibare de yer almamaktadır. Dolayısıyla mülkiyet veya zilyetliğin devri ile kontrolün geçişi arasında da birtakım farklar bulunmaktadır.

SONUÇ

Zamanın ilerleyişi, insan hayatında birçok yeniliği, değişikliği ve mevcut şartlara güncellenme ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu sebeptendir ki, tarih boyunca bazı hukuk kuralları zaman içerisinde ortadan kalkmış, bazıları değişmiş ve bazen de yenileri gelmiştir. Tarih boyunca bu döngü devam etmiştir, devam etmektedir ve devam edecektir. Gelineen durum itibariyle, teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı ihtiyaçlar bizi bir noktadan sonra yeni tanımlamalar, tasnifler ve kurallar yapmaya itmektedir. Dijital varlıklar hususunda da aynı noktada bulunmaktayız. Dijital varlıklarla ilgili, yukarıda yer verilen doktrinde bir görüşçe, haklı olarak bunların mevcut hukuk kuralları kapsamında korun-

⁷⁷ Bkz. İlkeler, s. 54, N. 6.6.

ması, açıkta kalmaması, savunmasız kalmaması için eşya kavramı kapsamı içinde değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Hali hazırda bu yaklaşım diğer bütün görüşler gibi hukuk ve adalet için çok kıymetlidir. Bir geçiş sürecinde bu görüşe değer vermek önemlidir. Geçiş süreci tamamlandığında ise bizleri artık yeni tanımlamalar ve kurallar beklemelidir. Zira geçiş süreci akabinde dijital varlıklarla cismani (maddi) varlıkları aynı şekilde değerlendirmek, aynı hükümlere tabi tutmak doğru olmayacaktır. Gerçekten de yapısı ve nitelikleri farklı olan, yerine göre hiçbir zarar görmeden sınırsız sayıda kopyalanabilip çoğaltılabilen dijital varlıkları cismani (maddi) varlığa sahip eşya ile aynı kefedede tutmak istenilmeyen sonuçlara sebebiyet verebilir. Nitekim dijital varlıklar, yukarıda izah edildiği üzere Türk hukuku açısından gerek “mülkiyet” gerekse “zilyetlik” kavramları ile tam olarak örtüşmemekte, yine yukarıda da izah edildiği üzere birçok noktada farklı özellik göstermektedir. Bu noktada ise, söz konusu UNIDROIT ilkeleri göz önünde tutularak dijital varlıklar ile ilgili benzer düzenlemelerin mevzuatımızda yer alması isabetli olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akçaal, Mehmet** (2023) Eşya Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi.
- Akçaal, Mehmet** (2022) “NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi”, TBB Dergisi, S. 159, ss. 363-396.
- Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut** (2009) Eşya Hukuku, İstanbul, Beta Yayınevi.
- Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya** (2018) Eşya Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.
- Altındal, Hasan/Arslan, Yunus Emre** (2021) “Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXV, S. 1, ss. 313-351.
- Antalya O. Gökhan** (2019) Eşya Hukuku Cilt IV/1, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Antalya, O. Gökhan** (2023) “Eşya Olarak Dijital Veriler: Dijital Eşya”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 29, S. 2, ss. 1208-1222.
- Arıkan, Özgür** (2022) “Telif Hakları Hukuku Boyutuyla NFT’ler”, TFM, C. 8, S. 2, ss. 323-336.
- Ayan, Mehmet** (2015) Eşya Hukuku I, Zilyetlik ve Tapu Sicili, 12. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi.
- Ayan, Mehmet** (2015) Eşya Hukuku II, Mülkiyet, 8. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi.
- Aybay, Aydın/Hatemi, Hüseyin** (2012) Eşya Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Aydos, Oğuz Sadık** (2023) Pratik Eşya Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi.
- Banta, Natalie M.** (2017) “Property Interests in Digital Assets: The Rise of Digital Feudalism”, Cardozo Law Review, V. 38, N. 3, pp. 1099-1158.
- Başpınar, Veysel** (2009) Mülkiyet Hakkını İhlal Eden Müdahaleler, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Beier, Choate/Porter, Susan** (2013) “The Digital Asset Dilemma”, NYSBA Trusts and Estates Law Section Newsletter, V. 46, N. 2, pp. 5-9.
- Conner, John** (2011) “Digital Life after Death: The Issue of Planning for a Person’s Digital Assets after Death”, Estate Planning & Community Property Law Journal, V. 3, N. 2, pp. 301-322.
- Çalışkan, Yusuf** (2021) “UNIDROIT”ın Özel Hukuka İlişkin Çalışmalarına Genel Bir Bakış”, Public and Private International Law Bulletin, S. 41, C. 2, ss. 463-481.
- Demirboğa, Dursun Ali** (2021) Türk Medeni Kanunu ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Mülkiyet Hakkının Konusu ve Kapsamı, Ankara, Yetkin Yayınları.

- Doğancı, Doğa Ekrem** (2022) "Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 28, S. 1, ss. 329-370.
- Erçoşkun Şenol, Hatice Kübra/Sucu Yer, Kübra** (2023) Şematik Eşya Hukuku, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Eren, Fikret** (2024) Mülkiyet Hukuku, 8. Baskı, Ankara, Legem Yayınevi.
- Erman, Hasan** (2023) Eşya Hukuku Dersleri, 10. Basım, İstanbul, Der Kitabevi.
- Ersöz, Oğuz** (2024) Dijital Tereke Kavramı ve Miras Hukukundaki Sorunları, İstanbul, Onikilevha Yayınları.
- Ertaş, Şeref** (2012) Eşya Hukuku, 10. Baskı, İzmir, Barış Yayınları.
- Esener, Turhan/Güven, Kudret** (2024) Eşya Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Hrubesch-Millauer, Stephanie** (2021) "Der digitale Nachlass und die Frage nach einem Sondererbrecht", Schriften zum Familien- und Erbrecht Band/Nr. 27, Stämpfli Verlag AG, ss. 119-139.
- Hull, Ian M. et al.** (2019) "Planning Considerations for Digital Assets", Estates, Trusts & Pensions Journal, V. 38, N. 3, pp. 250-270.
- İnce Akman, Nurten** (2018) "Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 2, ss. 527-560.
- Kaplan, İbrahim** (2021) Türk Eşya Hukuku ile Sorulu-Cevaplı TMK Madde 683-1030, Ankara, Yetkin Yayınevi.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.** (2021) Eşya Hukuku, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Lopez, Alberto B.** (2016) "Death and the Digital Age: The Disposition of Digital Assets", Savannah Law Review, V. 3, N. 1, pp. 77-90.
- McCarthy, Laura** (2015) "Digital Assets and Intestacy", Boston University Journal of Science and Technology Law, V. 21, N. 2, pp. 384-412.
- Nomer, Haluk Nami/Ergüne, Mehmet Serkan** (2023) Eşya Hukuku, 10. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları.
- Nomer, Haluk Nami/Ergüne, Mehmet Serkan** (2015) Eşya Hukuku, Zilyetlik ve Tapu Sicili, 2. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları.
- Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe** (2014) Eşya Hukuku, 17. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe** (2023) Eşya Hukuku, Kısaltılmış Ders Kitabı, 6. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi.

- Özlük, Betül** (2019) “Mülkiyet ve Zilyetlik Üzerine Düşünceler”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 1, ss. 139-166.
- Öztürk, Sevgi Ayşe,** (2022) “Yeni Bir Dijital Varlık Olarak NFT: Pazarlama Dünyasındaki Yeri Üzerine Değerlendirmeler”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(4), ss. 1151-1164.
- Phelps, Charles** (2014) “More Inheritable Rights for Digital Assets”, Rutgers Law Record, 41, pp. 131-153.
- Sarıdağ, Orhan Gazi** (2022) “Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi’nin 13.11.2020 Tarihli Kararı Çerçevesinde Dijital Terekenin Kapsamının İncelenmesi,” Bilişim Hukuku Dergisi C. 4, N. 2, ss. 191-232.
- Sheridan, Patricia** (2020) “Inheriting Digital Assets: Does the Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act Fall Short?”, Ohio State Technology Law Journal, V. 16, N. 2, pp. 363-394.
- Sirmen, A. Lale** (2023) Eşya Hukuku, 11. Baskı, Ankara, Legem Yayınevi.
- Tekelioğlu, Numan** (2022) “Eşya Kavramını Yeniden Düşünmek: Nft’lerin Eşya Niteliği ve Eşya Hukuku Bakımından Geleceği Üzerine Bir İnceleme”, SÜHFD., C. 30, S. 3, ss. 1301-1329.
- Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla** (1989) Tekinay Eşya Hukuku, Cilt I, Zilyedlik - Tapu Sicili, Mülkiyet, 5. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Topuz, Murat** (2020) Türk Özel Hukukunda Taşınmaz Mülkiyeti, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Turan Başara, Gamze** (2023) “Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler”, İnÜHFD, S. 14, C. 1, ss. 15-30.
- Ünal, Mehmet/Başpınar, Veysel** (2023) Şekli Eşya Hukuku, 13. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi.
- van Erp, Sjef** (2019) “Access Management of Digital Assets”, European Property Law Journal (EPLJ), V. 8, N. 3, pp. 227-230.
- van Erp, Sjef** (2016) “Ownership of Digital Assets?”, European Property Law Journal (EPLJ), V. 5, N. 2, pp. 73-76.
- Walsh, Suzanne B.** (2014) “Coming Soon to a Legislature Near You: Comprehensive State Law Governing Fiduciary Access to Digital Assets”, Charleston Law Review, V. 8, N. 3, pp. 429-450.